

Kiddushin (59a)

אזל רב גידל קבליה — **Rav Gidel was negotiating** with a land-owner to buy a certain land, — אזל רבי אבא זבנה — **and then, R' Abba went and bought it first.** — לרבי זיירא — **When Rav Gidel learned of this, he went and complained about [R' Abba's action] to R' Zeira,** — אזל רבי זיירא וקבליה לרב יצחק נפחא — **and R' Zeira went and presented the complaint to Rav Yitzchak Nafcha.** — אמר ליה — **Upon hearing the story, [R' Yitzchak Nafcha] said to [R' Zeira]:** — המתן עד שיעלה אצלנו לרגל — **“Wait until [R' Abba] comes to us for the next Festival, and then we shall confront him.”** — כי סליק אשכחיה אמר ליה — **When the Festival arrived and [R' Abba] came, [R' Yitzchak Nafcha] found him and said to him:** — עני מהפך בחררה — **“If a poor man is casting about, trying to take possession of a certain cake, and another person comes and snatches it away from him,** — מאי — **what can we say about this latter person?”** — אמר ליה — **[R' Abba] replied to him:** — קרא — **“He can justifiably be called a wicked man.** — Rav Yitzchak Nafcha then said to him: **“But why, then, did the master [you yourself] do this? Rav Gidel had been negotiating to buy a certain piece of land, and you preempted him and bought it first!”** — אמר ליה — **[R' Abba] responded to him:** — לא הוה ידענא — **“I had not known that R' Gidel was trying to buy the land; had I known, I certainly would not have purchased it”.** — השתא נמי ניתבה ניהליה מר — **Rav Yitzchak then persisted: “Now, too, the situation can be rectified; let the Master give [the land] to [R' Gidel].”** — אמר ליה — **[Rav Abba] replied to him:** — דארעא קמיינתא היא — **“I do not wish to sell it to him,** — זבויני לא מזבנינא לה — **for this is the first piece of land that I have ever acquired,** — ולא מסמנא מילתא — **and it is not a good sign to sell one's first acquisition.** — אי בעי במתנה נישקליה — **If he wishes, however, he may take it as a gift from me.”**

The Gemara tells how the matter was finally resolved:

דכתיב, ושונא — **In the end, Rav Gidel did not go down into [the land],** — רב גידל לא נחית לה — **for it is written: He that despises gifts shall live,** — מתנת יחיה — **and he therefore did not wish to take the land without paying for it.** — רבי אבא לא נחית לה משום — **Likewise, R' Abba did not go down into [the land],** — דהפיך בה רב גידל — **for Rav Gidel had previously been negotiating to buy it, and he therefore felt it was inappropriate for him to take it for himself.** — לא מר נחית לה — **It therefore happened that neither this master nor that master went down into [the land],** — ומיתקריא ארעא דרבנן — **and [the land] came to be called: “The land of the Rabbinical students.”**

Bava Metzia (10a)

— **If someone saw a find, i.e. an ownerless article, and fell upon it** — ראה את המציאה ונפל עליה — **and another came and seized it,** — ובה אחר והחזיק בה — **the one who seized it has acquired it.**

אם חייב להחזיר

רמב"ן (בבא בתרא): שמענו שדעתו של ר"ת לומר שמכל מקום שנקרא רשע בית דין מחייבין אותו להחזיר הדמים, ולא מסתבר דאי הכי התם אמאי אמרינן לא מר נחית לה משום דנכסים ראשונים ניהו, הרי מן הדין היה חייב להחזירה.

פתחי חושן (הל' גניבה ט, סקכ"ט) - דעת רוב הפוסקים דלא כר"ת ואין מחייבין אותו להחזיר, ומכל מקום נקרא רשע עד שיחזיר, ואף אם לא ידע, לכשנודע לו חייב לצאת ידי שמים ולהחזיר.

אם השני היה שוגג

חמדת שלמה (הובא בפתחי תשובה סק"ב) - בשוגג דלא ידע פשוט דאין עליו שום דין כלל, ומה שאמר ר' יצחק לר' אבא השתא נמי ניתבה ניהליה מר, הוא רק למדת חסידות. [וכן עי' בית אפרים (ח"מ נח) שכותב כזה. ועי' משפט'ך ליעקב ח"ב סי' יא שבשוגג במקום הפסד אינו חייב להחזיר.]

דברי גאונים (כז, ח) - עיין שם בזכור לאברהם בשם הכנסת הגדולה דאפילו לא ידע הקונה השני שהראשון היה מחזר לקנות רק אחר כך נודע לו, מכל מקום חל עליו דין עני המהפך בחררה וכו'. והרב גור אריה כתב דאם לא ידע לא נקרא רשע ואינו מחויב להחזיר רק ממידות חסידות. ואם כן לפי מה שכתבתי בשם הכנסת הגדולה דהיכא דאיכא פלוגתא דרבנותא אוקי גברא אחזקתיה בנדון זה אין לקראו רשע.

אגרות משה (ח"מ סי' ט) - אף בלא ידע יש עליו חיוב אם אינו רוצה להקרא רשע להחזיר ולמוכרו להראשון ולמסור השכירות להראשון. וכן מפורש בקידושין שר' אבא לא הוה ידע דרב גידל הוה מהפיך בההיא ארעא.

פיסוק דמים

רמ"א (רלז, א) - וכל זה לא מיירי אלא כשכבר פסקו הדמים שביניהם ואין מחוסרין אלא הקנין אבל אם מחוסרין עדיין הפסיקה שהמוכר רוצה בכך והקונה רוצה יותר בזול מותר לאחר לקנותו בין אם המוכר עכו"ם או ישראל

פתחי תשובה (סק"ג, בשם הפרישה) - ועתה נוהגין לפסוק על כיוצא בזה שהוא השגת גבול, ולכאורה נראה לחלק דכשבא אחד לקנות דבר מהשני ומחולקים בפיסוק הדמים זה אומר קחהו בששה וזה אומר תנהו דרך משל בארבעה ומתעסקים בפיסוק זה להוסיף וזהו לגרוע ולולא שבא השלישי היו משווים נפשם זה מקרי גם כן הסגת גבול, והא דאמרו שאינו נקרא הסגת גבול עד שיהיו משווים בפיסוק היינו כשהלוקח הלך מהמוכר ואמר לא אתן יותר מזה.

דבר הפקר, בזול, או קשה למצוא

שלחן ערוך חשן משפט (רלז, א) - ויש אומרים שאם בא לזכות בהפקר או מקבל מתנה מאחר ובא אחר וקדמו אינו נקרא רשע כיון שאינו דבר המצוי לו במקום אחר. ויש אומרים דלא שנא. רמ"א (שם) - וסברא הראשונה נראה עיקר.

רמ"א (שם) - וכן אם קונה דבר אחד ובא חבירו ויוכל לקנותו בזול שאינו מוצא לקנותו כך במקום אחר הוי כמו מציאה ויוכל לקנותו כל זמן שלא זכה בו הקונה. ש"ך (סק"ג) - אבל הרמב"ן בחידושו כתב ואפילו לקח בפחות מכדי דמיו הואיל ומכר הוא אין לחלק.

פתחי חושן (הל' גניבה ט, סקל"ו) - מדברי הרש"ל משמע שכל שצריך לטרוח ולילך למקום אחר הוי כמציאה, אבל מדברי השארית יוסף משמע שאם יכול למצוא במקום אחר אף על פי שצריך לטרוח מיקרי רשע... ויש לדון בזמננו שיש תקופות שקשה למצוא בתים לקנות או לשכור... וצריך עיון למעשה, ובפרט שלדעת רש"י גם במציאה נקרא רשע.

This applies only before the kinyan was made (which is at settlement).

Why isn't it a מנהג רמאות? Because he was not a שליח. And before wasn't like this because there was no tircha.

According to *Rashi* it applies to any sale or metzia; according to *Tosafos* only a sale. Rama is like *Tosafos*, but Shulchan Aruch is unclear.

If one violates it, according to Rabbeinu Tam the courts will take it from him, but according to everyone else he does not have to give it back. But even in their view, he is best advised to give it back so he shouldn't be called a rasha, and maybe be invalid for testimony.

Possible exceptions:

1] If he didn't know about it.

2] It wasn't finalized.

3] One of a kind sale item.

ע"י משפט שלמה ח"ד סי' כח, משפטי התורה ח"ב, משפטי ליעקב ח"ב.

Why didn't R' Abba return it?

Bais Ephraim: Since he didn't know about it, he didn't do anything wrong.

Igros Moshe: Since R' Gidel refused to take the present, there was nothing more to do.

Mishpatecha LeYaakov: Since he didn't know and he would take a loss, he didn't have to.